

تاثیر فالاریس (*Phalaris spp.*) بر عملکرد گندم واریته چمران در شهرستان ممسنی

ع. چوبینه^۱، ع. ن. فرح بخش^۲

دانشکده علوم کشاورزی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیراز

عمار چوبینه ammar13632001@yahoo.com

چکیده

گونه‌های مختلف علف‌های هرز کشیده‌برگ خسارت عمده‌ای به عملکرد گندم در منطقه ممسنی فارس وارد می‌کنند. گونه‌های علف هرز دانه‌قناری (*Phalaris spp.*) از جمله علف‌های هرز کشیده برگ مهم در این منطقه است. در آزمایشی که در منطقه جنجان شهرستان ممسنی در قالب طرح بلوک‌های کامل تصادفی در ۶ تیمار با ۵ تکرار در گندم واریته چمران انجام گرفت، اثر تراکم‌های مختلف دانه‌قناری (۰، ۵، ۱۰، ۳۰، ۸۰ و ۱۵۰ بوته در متر مربع) روی عملکرد اقتصادی گندم مورد مطالعه قرار گرفت. داده‌ها با استفاده از تسهیلات کامپیوتری و با کمک برنامه SPSS مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت. نتایج نشان داد که اختلاف معنی داری بین همه تیمارها در مقایسه با شاهد وجود داشت. مقدار خسارت به عملکرد گندم با افزایش تراکم علف هرز رابطه داشت. بدین معنی که با افزایش تراکم، میزان خسارت از ۱/۹ درصد در تراکم حداقل (۵ بوته علف هرز در متر مربع) به ۶۸/۲۷ درصد در تراکم حداکثر (۱۵۰ بوته علف هرز در متر مربع) افزایش یافت.

واژگان کلیدی: خسارت علف هرز، عملکرد اقتصادی، فالاریس (دانه قناری)، گندم

مقدمه:

گندم از جمله مهمترین گیاهان زراعی به شمار می‌رود و غذای اصلی مردم جهان و کشور ما را تشکیل می‌دهد. در جهان عوامل متعددی باعث کاهش عملکرد گندم می‌شوند که از آن جمله می‌توان علف‌های هرز کشیده برگ را نام برد. از جمله علف‌های هرز کشیده برگ موجود در شهرستان ممسنی که خسارت زیادی به گندم وارد می‌آورد می‌توان علف‌هرز دانه‌قناری (*Phalaris spp.*) را نام برد. علف‌هرز دانه‌قناری (*Phalaris spp.*) گیاهی یکساله زمستانه است که گل آذین پانیکول سنبله مانند و تقریباً تخم مرغی شکل دارد و انتهای ساقه‌های آن در قاعده قرمز رنگ می‌باشد (راشد محصل، ۱۳۸۸).

مواد و روش‌ها:

این آزمایش در قالب طرح بلوک‌های کامل تصادفی (RCBD) در ۶ تیمار و ۵ تکرار انجام گرفت. تیمارهای آزمایش عبارت بودند از ۱- شاهد بدون علف‌هرز ۲- جمعیت خیلی کم (۵ بوته علف هرز در متر مربع) علف‌هرز دانه‌قناری (*Phalaris spp.*) ۳- جمعیت کم (۱۰ بوته علف هرز در متر مربع) علف هرز دانه‌قناری (*Phalaris spp.*) ۴- جمعیت متوسط (۳۰ بوته علف هرز در متر مربع) علف هرز دانه‌قناری (*Phalaris spp.*) ۵- جمعیت زیاد (۸۰ بوته علف هرز در متر مربع) علف هرز دانه‌قناری (*Phalaris spp.*) ۶- جمعیت خیلی زیاد (۱۵۰ بوته علف هرز در متر مربع) علف هرز دانه‌قناری (*Phalaris spp.*)

(spp). کرت‌ها به ابعاد ۴ m * ۴ m (۱۶ متر مربع) و فاصله بین کرت‌ها ۴۰ سانتی متر و فاصله بین بلوک‌ها ۶۰ سانتیمتر انتخاب شده است. سطح مفید آزمایش ۴۸۰ متر مربع می باشد. تمامی عملیات زراعی جهت کاشت، داشت در مواقع مقرر انجام گرفت و عملیات کنترل سایر علف‌های هرز نازک برگ با وجین دستی و علف‌های هرز پهن برگ با استفاده از علفکش ۲و۴- دی + ام. سی. پی. آ انجام گرفت. در موقع برداشت کار نمونه برداری با کادری به اندازه ۱ متر مربع انجام گرفت و پس از برداشت وزن بیولوژیک (جدول ۱) و عملکرد اقتصادی گندم اندازه گیری شد (جدول ۲). تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS انجام گرفت (جدول ۳ و نمودار ۱).

جدول ۱ وزن بیولوژیک گندم در متر مربع بر حسب گرم

تیمار	تکرار				
	۱	۲	۳	۴	۵
شاهد	۱۶۱۰	۱۶۳۷	۱۶۶۰	۱۶۹۰	۱۶۲۹
جمعیت خیلی کم	۱۵۸۰	۱۵۸۳	۱۵۸۹	۱۵۷۰	۱۵۷۶
جمعیت کم	۱۵۱۰	۱۵۰۵	۱۵۲۰	۱۵۲۵	۱۴۹۰
جمعیت متوسط	۱۳۴۰	۱۲۸۵	۱۳۲۵	۱۲۸۷	۱۲۰۵
جمعیت زیاد	۶۹۰	۶۵۰	۶۵۲	۶۰۵	۶۷۵
جمعیت خیلی زیاد	۴۹۱	۴۷۹	۴۱۷	۴۱۲	۴۷۶

جدول ۲ عملکرد اقتصادی گندم در متر مربع بر حسب گرم

تیمار	تکرار				
	۱	۲	۳	۴	۵
شاهد	۸۲۳	۸۲۷	۸۷۵	۸۹۲	۸۲۶
جمعیت خیلی کم	۸۱۴	۸۱۶	۸۴۹	۸۶۸	۸۱۶
جمعیت کم	۷۶۰	۷۶۰	۷۸۰	۷۹۰	۷۰۱
جمعیت متوسط	۶۹۰	۶۶۰	۶۷۲	۵۹۵	۵۶۵

جمعیت زیاد	۳۳۰	۳۱۰	۳۱۱	۳۰۱	۳۲۹
جمعیت خیلی زیاد	۲۹۰	۲۷۹	۲۵۲	۲۴۸	۲۷۷

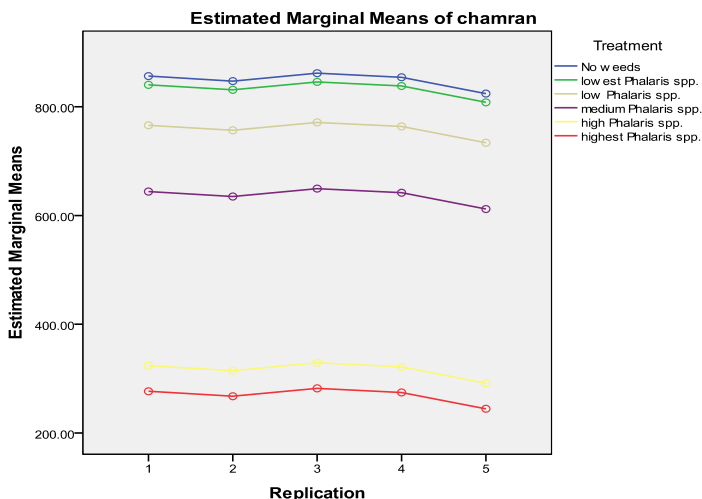
نتایج و بحث

تجزیه و تحلیل داده نشان داد بین تیمار شاهد بدون علف هرز در سطح ۰.۵٪ و سطح ۱٪ اختلاف معنی داری بین تیمار شاهد با تیمار جمعیت خیلی کم دانه قناری (۵ بوته در متر مربع) مشاهده نشد (جدول ۳ و نمودار ۱). ولی با سایر تیمارهای آزمایش اختلاف معنی داری مشاهده شد. میزان کاهش عملکرد گندم از ۱/۹ درصد در جمعیت حد اقل دانه قناری (۵ بوته در متر مربع) به ۶۸/۲۷ درصد در تراکم حداکثر (۱۵۰ بوته علف هرز در متر مربع) افزایش یافته است. ضمناً بین سایر تیمارها در سطح ۰.۵٪ اختلاف معنی دار ولی در سطح ۱٪ بین جمعیت زیاد دانه قناری و جمعیت خیلی زیاد آن اختلاف معنی داری مشاهده نشد.

جدول ۳ تجزیه واریانس

منابع تغییرات	درجه آزادی	مجموع مربعات	میانگین مربعات	F	احتمال F
بلوک (تکرار)	۳	۵۱۶۳/۱۳۳	۱۲۹۰/۷۸۳	۱/۳۰۹ ^{ns}	۰/۳۰۱
تیمار	۵	۱۶۵۸۰۱۸/۸۰۰	۳۳۱۶۰۳/۷۶۰	۳۳۶/۱۶۱ ^{**}	۰
خطای آزمایش	۱۵	۱۹۷۲۸/۸۶۷	۹۸۷/۴۴۳		
کل	۲۳	۱/۲۸۵			

** سطح ۰.۵٪ *** سطح ۰.۱٪

نمودار ۱

نتیجه گیری کلی

با توجه به کاهش عملکرد اقتصادی گندم و اختلاف معنی دار تمار شاهد بدون علف هرز با جمعیت خیلی کم علف هرز دانه قناری در متر مربع نیاز به کنترل این علف هرز در مزارع جهت افزایش عملکرد لازم و ضروری می باشد.

منابع

۱- راشد محصل م.ح. نجفی ح. اکبرزاده م.د. ۱۳۸۸. بیولوژی و کنترل علف های هرز. انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد، ۴۰۴ صفحه.

The effect of *Phalaris* spp. on the chamran variety wheat yield in Mamasani city

A. Choobineh¹, A. Farahbakhsh²

College of Agricultural Sciences, Islamic Azad University, Shiraz Branch

A. Choobineh: ammar13632001@yahoo.com

Abstract: An experiment was conducted under field conditions to study the effect of different weed densities of canary grass (*Phalaris* spp.) on the yield of wheat. A complete

randomized design (RCBD) with 6 treatments in 5 replications was used. The treatments were 0, 5, 10, 30, 80 and 150 weed plants per square meter. After harvest, the data were subjected to analysis of variance, using SPSS program. The results showed that wheat yield was reduced at all densities of canary grass. The percent yield loss was 5/04 at the lowest density (5 weed plants per square meter) and 68/27 at the highest weed density (150 weed plants per square meter).

Keywords: *Phalaris* spp, Weed damage, Wheat, yield